

Druhá kategorie (8. - 9. třída, tercie - kvarta), 1. místo

Hry a hračky našich rodičů a prarodičů

Viktorie Möllerová (Gymnázium Stříbro)

Rozhodně celkem zajímavý úkol, vzít poznatky o hračkách celých tří generací a všechny je porovnat. Získávání všech těch informací vyžadovalo nemalé množství vyslychání, otázek, odpovědí a vzpomínání. Ale jakmile člověk zachytí nitku z pomyslného klubička vzpomínek, už stačí jen malinko zatáhnout a nechat se vést barevnou přízí plnou historie a zážitků a vzpomínky už se objevují skoro samy.

Jako první jsem oslovila oba svoje prarodiče, za jednoho nepříjemně studeného večera, hned po večeri s vytaseným zápisníkem a propiskou. Ze začátku to bylo poněkud zdoluhavé, ale po chvíli jsem nestačila zapisovat. Co se týče celé nejstarší generace, rozhodně trávili mnohem více času venku. Oba moji prarodiče se shodli na tom, že většinu svého volna trávili právě na zahradách či na hřištích. Na hřištích jednoznačně vítězily skupinové hry, ty klasické, které jsme jako malí hráli snad všichni. Schovávaná, skákání panáka, školka s míčem... Tyhle hry jsou dodnes pořád stejné, jediné, co prošlo jakousi změnou, je samotná účast v hrách. Teď už se nevidí to, co dle slov mé babičky, probíhalo dříve: „*Po vyučování se sešla celá ulice na hřišti a hráli jsme si venku. Na babu, na schovávanou... Skoro až do večera.*“ Je pravda, že i já sama jsem ve věku předškolním a na prvním stupni základní školy, trávila venku celkem dost času, tedy v porovnání s dětmi tohoto věku v současnosti určitě.

Své prarodiče jsem vyslychala i ohledně jejich vlastních hraček, ale to už každého zvlášť, proto by asi bylo fěr každému z nich věnovat jeden odstavec. A vzhledem k tomu, že etiketa říká „dámy mají přednost“, začnu svou babičkou. Ráda vzpomíná, že si s děvčaty venku stavěla domečky z mechu, klacíků a kamínků, což je i dnes velmi oblíbená hra na dětských táborech. A také panenky z růží – květ bez okvětních lístků byl hlava, stonek tělo a listy zelená zavinovačka. Tohle mi přijde svým způsobem trochu depresivní, vzhledem k tomu, že miminko pár hodin po každé hře zvadlo, uschlo a co z něj zbylo, to zetlelo, a vzala si jej země.

S hračkami to dříve nevypadalo příliš růžově, bylo jich velmi málo a možná také to je důvod, proč si tehdy děti hrály spíše venku. Babička se zmínila o tom, že měla panenku. Jednu jedinou mrkáci panenku, bez vlasů a s hadrovým tělem. Oblečky na ni byly ručně šité. Dnes je panenka neuvěřitelná spousta a oblečky se dají kdykoliv dokoupit (ale jen tak mezi námi, často vypadají hůř, než ty doma vyrobené). Ještě mě zaujala jedna taková menší historka – kdo zná mou babičku, ví, že je to tak trochu přísná paní držící se striktně pravidel etikety, a tak máte dojem, že nikdy neudělala nic podivného nebo nevhodného. Proto mě překvapilo, když zmínila, že jako malí chodili sbírat chrousty a topit je v loužích. Přiznejme si, že všichni jsme asi někdy popravili nějaký ten nebohý hmyz, ale v tu chvíli mě to zarazilo, opravdu si nedokážu představit někoho, jako je má babička, jak pobíhá po venku, chytá chrousty a se zlomyslným pocitem zadostiučinění je topí ve špinavých kalužích.

Dědečkova výpověď byla trochu kratší a poněkud strohá oproti té babiččině, ale neméně přínosná. Za času jeho dětství prý byly celkově mezi chlapci oblíbené stavebnice, zejména Merkur, proslulý díky Otto Wichterlovi, vědci, který ji použil na sestavení prototypu aparátu pro odlévání kontaktních čoček. Děda vzpomínal i na elektrické vláčky a hru „Spilky“, která, jak jsem po několika otázkách zjistila, je stejná jako dnešní Mikádo (tahání tenkých pruhovaných dřivek z hromádky tak, aby se nepohnula).

Hračky mých rodičů, to už bylo pro mě trochu bližší téma, vzhledem k tomu, že se spoustou z nich (hlavně s těmi maminčinými), jsem si jako malá hrála. Z celého rozhovoru s mamkou vyplynulo, že jako děti také trávily spoustu času venku, i když asi o něco málo méně než mí prarodiče. Kupříkladu s děvčaty skákala gumu. Ke skákání jsou potřeba tři lidé – dva, co drží napnutou prádlní gumu, a jeden, který skáče v různých daných kreacích. V případě absence kamarádů lze natáhnout gumu mezi dvě židle a hopsat jen tak sám. Co se týče maminčiných hraček, asi nejpodstatnější věcí, kterou si vybavuji, je domeček pro panenky. Takový malý dřevěný domek s pěti místnostmi, vybavený miniaturním nábytkem a stejně malou rodinkou panenek. Mamka mi vyprávěla i o tom, jak jim strojila na Vánoce stromek vyrobený z malé větvičky, jak jim vyráběla noviny, které tam mimochodem stále jsou ve skřínce v mrňavém obýváku, hned vedle televize, na jejíž obrazovce je několik desítek let zamrzlý jediný program. Oblíbené tehdy byly papírové vystřihovací panenky, jakých je u dědy ve sklepě plná krabice a spousta z nich je i ručně

nakreslená. Mám takový pocit, že jsem přispěla zhruba tak dvěma panenkami vlastní výroby. Významnou hračkou maminčina dětství jsou i hráčci. To jsou malí plastoví panáček, často se prodávali v různých úborech a s nástroji souvisejícími s jejich povoláním. Jsou velmi podobní dnešním figurkám Playmobil, vždyť původně obě tyto značky tvořily jednu společnou firmu, dokud se nerozdělily. Snad v každé době byli mezi dětmi oblíbení plyšáci. Mezi takové plyšové hračky mojí mamky patřili mončičáci. Jsou to podivná stvoření neurčitého druhu, vypadají trochu jako opička s dětským obličejem a lidskýma rukama a chodidly. Údajně původně pochází odněkud z Japonska, odtud možná ten podivný název. Mimochodem, bylo velmi obtížné je v té době sehnat, a kdo takového mončičáka vlastnil, okamžitě stoupl na společenském žebříčku popularity o několik příček výš. Stejně tak jste mohli mezi vrstevníky prorazit, pokud jste byli vlastníky digitální hry na motivy ruského kresleného seriálu „Jen počkej zajíci“. Samozřejmě tedy byla černobilá, a co se týče grafiky, velmi jednoduchá. Vlk, coby hlavní postava ovládaná samotným hráčem, měl za úkol sbírat vajíčka. *„Tehdy to byl vrchol technické vymoženosti, nám se ani nesnilo o tom, že jednou budou barevné displeje mobilů nebo tabletů...“* Je vidět, že moderní technologie zaznamenaly celkem rychlý vývoj za relativně krátkou dobu. Zbytek zmíněných hraček už se víceméně shoduje s tím, co známe my – lego, Rubikova kostka, stolní hokej...

Rozhovor s mým tatškou byl relativně stručný. Když byl úplně malý, jeho nejoblíbenější hračkou byl „plyšák Lišák“ - jméno mluví za vše, byla to nepřilíš velká plyšová liška. Také jsem zjistila, že stavebnice Merkur očividně nijak neztratila na oblíbenosti a další generace si s ní hrála s nemenším nadšením. Stejně tak s elektrickými vláčky, které už ale pomalu začala nahrazovat typická kovová autička, takzvaní „angličáci“.

Pokud tedy chceme srovnávat, myslím, že si dříve děti svých hraček více vážily, protože jich opravdu bylo méně a nebylo moc případů, kdy by dětské pokojíčky byly plné hraček až po strop, jak to mnohdy můžeme vidět dnes. A s tím souvisí možná i bližší vztah k hračce samotné. Dnes je dle mého názoru dětem jedno, jak se jejich hračky „cítí“, když je přestanou bavit, nechají je nečinně ležet někde v koutě, mají přece spoustu jiných... Jejich kouzlo násobené vzpomínkami a fantazií, která do nich byla vložena, pomalu skomírá na dně tmavé krabice nebo ve stínech mezi bubáky, kteří se schovávají v temných končinách pod dětskou postelí.